

“ทำไมต้องอนุรักษ์วาฬ?”

เปิดสู่แนวจริยธรรมที่กว้างขึ้น

สมาคมวาฬและโลมาสากล

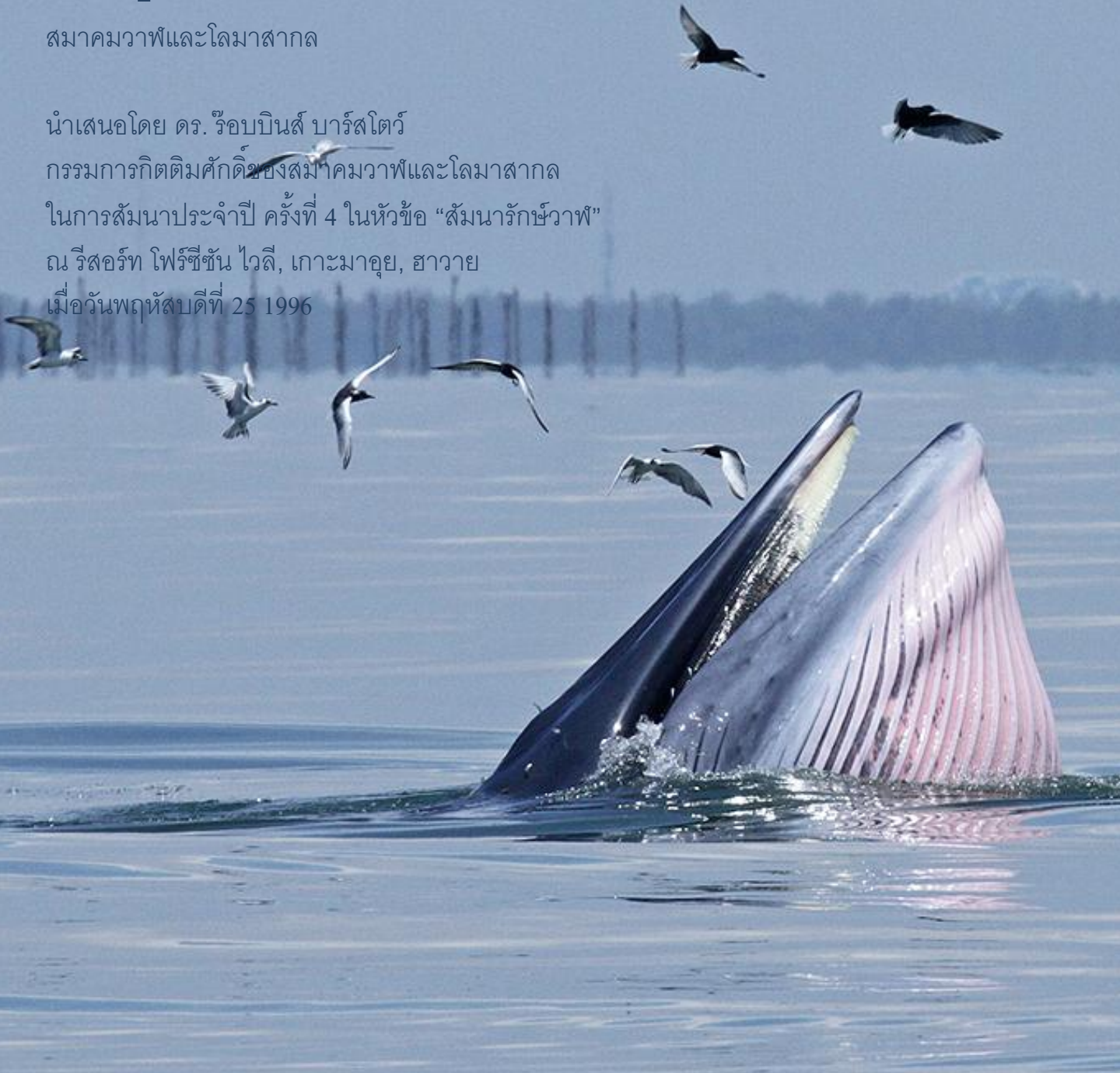
นำเสนอโดย ดร. ร็อบบิ้นส์ บาร์สโตว์

กรรมการกิตติมศักดิ์ของสมาคมวาฬและโลมาสากล

ในการสัมมนาประจำปี ครั้งที่ 4 ในหัวข้อ “สัมมนาอนุรักษ์วาฬ”

ณ รีสอร์ท ฟร็อซีซัน ไวลี, เกาะมาอูย, ฮาวาย

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 25 1996

“วาพนี่แหละ

จะทำให้คนหันมาใส่ใจชีวิตบนโลกเรากันมากขึ้น”

ปฐมบท: การสร้างและอำนาจปกครอง

ผมอยากจะเริ่มด้วยการถามพวกคุณว่า มีใครที่ยังจำบทการสร้างโลกในคัมภีร์ไบเบิลได้บ้างหลังจากพระเจ้าทรงสร้างพื้นฟ้า พื้นน้ำ และแผ่นดินแล้ว พระคริสตธรรมคัมภีร์บทปฐมกาลกล่าวไว้ว่า

“ พระองค์ทรงสร้างวาพนี่ขึ้นมา! ”

ใช่แล้วครับ! วาพนี่เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดแรกๆ ที่ถูกกล่าวถึงในคัมภีร์ไบเบิล ตามข้อความในพระคัมภีร์หลังจากสร้างวาพนี่ขึ้นมาแล้ว พระเจ้าก็ทรงสร้างสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ทั้งสิ่งมีชีวิตในน้ำ บนฟ้าและบนพื้นดินขึ้นมา ส่วนมนุษย์นั้นมาเป็นลำดับสุดท้ายเลย

แต่วันนี้ มนุษย์อย่างเราสามารถตัวกันที่นี้ เพื่อเฉลิมฉลองให้กับ สิ่งมีชีวิตเผ่าพันธุ์แรกบนโลกใบนี้ และสำรวจวาพนี่เหล่านี้ ในฐานะเผ่าพันธุ์ที่ทรงอิทธิ — พलต่อท้องทะเลในโลกของเรา

สิ่งที่เราทำกันอยู่นี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยปลูกจิตสำนึกให้กับคนอื่นๆ ซึ่งในช่วง 1 ใน 3 ของศตวรรษที่ผ่านมา ผู้คนก็เริ่มหันมาสนใจ ความสัมพันธ์ของพวกเรากับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ กันมากขึ้นแล้ว

ในคัมภีร์ไบเบิลบทสร้างโลกกล่าวไว้ว่า หลังจากพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ชายหญิงขึ้นมาแล้ว ทรงให้พรพวกเขาและตรัสกับพวกเขาว่า

“พวกเจ้ามีอำนาจเหนือปลาในน้ำ ปักษษาในอากาศ และสรรพชีวิตบนโลกนี้”

(บทปฐมกาล 1:28)

การปลูกจิตสำนึกและทัศนคติที่เรากำลังมีส่วนร่วม กันอยู่ในวันนี้ ก็ต้องเริ่มกันตั้งแต่การให้คำนิยาม “อำนาจการปกครอง” ที่ว่านี่แหละ ถ้าดูจากประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึกไว้ นิยามหลักๆ ของอำนาจนี้มักถูกมองในแง่ของการเอื้อประโยชน์ให้ กับเผ่าพันธุ์มนุษย์เสียมากกว่า แต่ปัจจุบันแนวคิดนี้ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อคนเริ่มหันมาใส่ใจและสร้างความเข้าใจความหมายของอำนาจนี้ในแง่ของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และการเอื้อประโยชน์ให้กันทั้งสองฝ่าย และวาพนี่แหละ ที่เป็นบทพิสูจน์ถึงจิตสำนึก และเจตคติที่กำลังขยายตัวออกไปทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม

ทำไมเราต้องอนุรักษ์วาฬ?

คุณอาจจะพอจำได้ว่าในการสัมมนา “รักษาวาฬ” ที่จัดขึ้นที่นครวอชิงตันแล้ว ผมเคยพูดถึงเรื่อง “กระแสการอนุรักษ์วาฬในระดับสากล” มาเป็นตัวอย่างของหลักจรรยาบรรณที่เริ่มเปิดกว้างขึ้น และผมก็ได้ตามรอยเรื่อง “การลดลงและความต่อเนื่องด้านการเคลื่อนไหวเพื่ออนุรักษ์วาฬในระดับสากล” มาตลอด 25 ปีที่ผ่านมา วันนี้ผมก็เลยอยากจะมาวิเคราะห์คำถามพื้นฐานว่า

“ทำไมเราต้องอนุรักษ์วาฬ?”

ทำไมวาฬและญาติของพวกมันอย่างโลมาและโลมาขนาดเล็กจึงสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ขนาดนี้? ทำไมพวกมันถึงกลายเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้มนุษย์หันมาใส่ใจสิ่งมีชีวิตเผ่าพันธุ์อื่นมากขึ้น? ทำไมเป้าหมายการปกป้องวาฬจากการบริโภคและการแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จึงกลายเป็นกุญแจนำไปสู่การหันมาปกป้องสัตว์ชนิดอื่นๆ ไปด้วยได้?

มุมมองทางประวัติศาสตร์

ก่อนจะพูดถึงเรื่องนี้ด้วยมุมมองทางประวัติศาสตร์ เรามารู้พื้นกันหน่อยดีกว่า ว่าวาฬก็ไม่ต่างอะไรกับสัตว์ป่าชนิดอื่นๆ ที่ถูกมนุษย์ล่าเอาวัตถุดิบจากซากของพวกมันมานานนับพันปีเช่นเดียวกับสัตว์อื่นๆ มนุษย์เราเชื่อว่าตนเองมีสิทธิ์ถูกต้อง ในการฉกฉวยประโยชน์จากการฆ่าวาฬในทุกๆ ด้าน นี่เป็นแนวคิดที่ทั่วไปจนเมื่อมีการก่อตั้งคณะกรรมการ ควบคุมการล่าวาฬสากล (IWC) ขึ้นมาในปี 1946 ซึ่งปริมาณการล่าวาฬเพื่อการบริโภคและการค้าทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น

เป้าหมายของ IWC คือการวางกฎระเบียบให้กับอัตราการล่าสัตว์ที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ อัตราการล่าพุ่งขึ้นถึงจุดสูงสุดในปี 1962 หรือก็คือเมื่อ 34 ปีที่ผ่านมาเอง ด้วยตัวเลขจำนวนวาฬยักษ์หลากสายพันธุ์ที่ถูกล่าพุ่งสูงถึง 62,000 ตัว

ขณะเดียวกันนี่ก็เป็นช่วงที่เริ่มมีการปฏิวัติทางข้อมูลที่ส่งผลให้เกิดกระแสการเปลี่ยนจิตสำนึกในวงกว้างขึ้นมาในช่วงปี 1970 – 1980 โลกได้รับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวาฬและโลมามากมายเลยทีเดียว

และอย่าเพิ่งลืมว่าก่อนปี 1976 หรือก็คือเมื่อ 20 ปีที่แล้วนี่เอง ที่จิม ฮัตนอน เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ไปได้ฉิวน้ำของแถบเกาะมาอูย เพื่อถ่ายภาพชีวิตวาฬใต้ทะเล ก่อนหน้านั้นไม่เคยมีใครบันทึกหรือเห็นภาพเคลื่อนไหวของวาฬหลังค่อมที่กำลังแหวกว่ายอยู่ใต้ทะเลมาก่อน ภาพถ่ายวาฬหัวทุยจากได้นำ ฟีลลิป นิคคินิกเพิงถูกตีพิมพ์ในนิตยสาร National Geographic เมื่อ 12 ปีที่ผ่านมา แล้วตอนนี้เราก็ได้เห็นภาพชีวิตวาฬเหล่านี้จากภาพยนตร์อย่าง “Star Trek IV: The Voyage Home” และ “Free Willy” ทั้ง 2 ภาค

ผมเชื่อว่าจำนวนภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ การแสดงในพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ วีดีโอ หนังสือ นิตยสาร บันทึก ภาพวาด ปะติมากรรม รวมถึงการได้เห็นภาพชีวิตวาฬเหล่านี้มาตลอด 20 ปีมีส่วนขับเคลื่อนปลุกจิตสำนึกเรื่องวาฬและโลมาให้กับมนุษย์ไม่แพ้ปัจจัยอื่นๆ และทำให้สัตว์เหล่านี้ โดดเด่นขึ้นมา ในฐานะตัวแทนสิ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนทั่วไป

แล้ววาฬกับโลมาเหล่านี้มีอะไรดี ถึงได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ได้?

6 ปัจจัยหลัก...

ผมอยากจะทำให้พวกคุณได้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในตัววาฬเหล่านี้สัก 6 อย่าง

1 **เอกลักษณ์ทางด้านชีววิทยา** พวกมันเป็นสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดบนโลกใบนี้ รวมถึงเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีขนาดใหญ่ที่สุดที่เคยอาศัยอยู่ในโลกนี้ ขนาดตัวของวาฬสีน้ำเงินเพศเมียมีขนาดยาวถึง 100 ฟุต ขนาดตัวที่ใหญ่โตของพวกมันเป็นที่ยอมรับอยู่แล้ว วาฬและโลมายังมีสมองที่ใหญ่และซับซ้อนมากด้วย สมองของวาฬหัวทุยมีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาสัตว์มีชีวิตบนโลกนี้ สมองของมันมีน้ำหนัก รอยหยักและร่องมากกว่าสมองของมนุษย์ 4-5 เท่าเลยทีเดียว รูปแบบการส่งเสียงของวาฬหลังค่อมก็มีรูปแบบที่ซับซ้อนและยาวนานที่สุดในบรรดาสัตว์มีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ แชม ริดจ์เวย์ สัตวแพทย์ทางทะเลรายงานว่า จากการศึกษาโลมาปากขวด(ด้วยการวัดค่าเฉลี่ยการอักเสบทางสมอง ปริมาณเยื่อหุ้มสมอง อัตราส่วนน้ำหนักสมองต่ออัตราส่วนไขสันหลัง) อันดับของพวกมันอาจจะอยู่ต่ำกว่ามนุษย์เล็กน้อย แต่ก็ยังสูงกว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชั้นสูงอื่นๆ รวมถึงกอริลลา ชิมแปนซี และอูรังอุตังด้วย นี่เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งที่ทำให้วาฬและโลมาเหล่านี้มีความโดดเด่นทางชีววิทยา

2 **เอกลักษณ์ด้านนิเวศวิทยา** วาฬมีวิวัฒนาการในฐานะสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเลมาเป็นล้านๆ ปี มีความเป็นไปได้ที่วาฬทั้งชนิดที่มีฟันและไม่มีฟัน จะอาศัยอยู่บนโลกนี้มากกว่า 25 ล้านปีแล้ว ซึ่งซึ่งยาวนานกว่าวิวัฒนาการของมนุษย์มาก ก่อนที่ฝ่ายหลังจะเริ่มบุกกรูระบบนิเวศทางทะเล ปลาวาฬเป็นสัตว์ที่อยู่ปลายสุดของห่วงโซ่อาหารในทะเล ด้วยขนาดตัว ปริมาณการแพร่พันธุ์และรูปแบบการหาอาหารที่หลากหลาย วาฬและโลมาจึงมีอิทธิพลต่อมหาสมุทรในวงกว้าง บทบาทของพวกมันอีกหลายอย่างที่ยังไม่ได้รับการยืนยันอย่างแน่ชัด แต่พวกมันก็มีเอกลักษณ์ทางนิเวศวิทยาในหลายๆ ด้าน บทบาทและหน้าที่ที่โดดเด่นของพวกมันมีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางทะเลมาก

3 **เอกลักษณ์ด้านสุนทรียะ** วาฬ โลมาและโลมาขนาดเล็กมีรูปร่างที่สวยงามเกินกว่าจะบรรยายได้ เราสามารถเห็นสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ในผลงานทางศิลปะมากมายในบันทึกประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่ผ่านมา นี่เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าพวกมันเป็นสัตว์ที่ขึ้นกล้องกันขนาดไหน หลักฐานที่เห็นได้อย่างชัดเจนอีกชิ้นก็คือ National Geographic เล่มใหม่ชื่อ “Whales, Dolphins, and Porpoises” ที่ฟิลิป นิคคิลินรับหน้าที่เป็นหัวหน้าช่างภาพและที่ปรึกษาวาฬยังมีหน้าที่เป็นกุญแจสำคัญในการศึกษาด้วย ด้วยเอกลักษณ์ที่น่าหลงใหลของวาฬและโลมาที่ดึงดูดความสนใจของคนได้ทุกเพศทุกวัย พวกมันจึงกลายเป็นตัวขับเคลื่อนทางการศึกษาไปด้วย

4

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

วาฬและโลมายังสามารถช่วยเติมเต็มความสุขให้กับมนุษย์ได้อย่างไม่น่าเชื่อด้วยท่วงท่าการเข้าหาอย่างสงบของพวกมัน พวกคุณเองก็น่าจะรู้ข้อนี้ดีจากประสบการณ์ พวกมันมีเสน่ห์ดึงดูดที่สามารถเชื่อมโยงกับจิตวิญญาณของมนุษย์ได้อย่างพิเศษมาก พวกมันไม่ใช่สัตว์ที่น่ากลัว แต่มีพลังพิเศษที่ทำให้ไม่ว่าคุณจะเป็นคนชาติไหน เผ่าไหนก็จะอยากเข้าใกล้และมีความสุขที่ได้เข้าไปสัมผัสพวกมัน ไม่มีสิ่งมีชีวิตชนิดไหนทำได้แบบนี้แน่ ยิ่งไปกว่านั้น วาฬยังมีสายสัมพันธ์พิเศษกับเผ่าพันธุ์มนุษย์อีกด้วย หากไม่นับขนาดและพลังกำลังมหาศาล รวมถึงการตกเป็นเหยื่อให้มนุษย์ล่ามาหลายศตวรรษ ขณะนี้มีการพิสูจน์กันอยู่ว่า วาฬมีความใกล้ชิดตามธรรมชาติกับมนุษย์และมีการทดสอบมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่เพียงแต่ดึงดูดให้เข้าไปหา แต่ยังรวมถึงการเป็นสร้างปฏิสัมพันธ์ด้านบวกของพวกมันด้วย

ซึ่งเป็นอีกด้านที่ช่วยเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของพวกมัน

5

เอกลักษณ์ด้านรูปแบบการปกครอง

วาฬและโลมาส่วนใหญ่มักไม่มีแนวเขตปกครองที่ชัดเจน พื้นที่อาศัยของพวกมันไม่เหมือนกับสิ่งมีชีวิตบนบก พวกมันไม่มีเขตพรมแดนเด่นชัด พวกมันเพียงแต่อาศัยอยู่ในทะเลบนโลกใบนี้ ซึ่งไม่ได้เป็นของชาติใดชาติหนึ่ง วาฬอาจใช้พื้นที่ในทะเลมากกว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ ในทะเลแต่ก็มีส่วนช่วยสร้างทรัพยากรที่มีความพิเศษขึ้นมาด้วยเช่นกัน วาฬยังถือเป็นตัวควบคุมพิเศษในระดับสากลอีกด้วย เพราะพวกมันไม่ได้ขึ้นเป็นทรัพยากรที่จำกัดหรือถูกบัญญัติตามกฎหมายให้กับประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่มีประเทศใดสามารถอ้างสิทธิ์ในการล่ามันได้ การล่าหรืออนุรักษ์วาฬเป็นเรื่องที่ถูกบัญญัติขึ้นมาด้วยตรรกะและกฎหมายที่อิงตามหลักสากล ด้วยการตั้งตัวแทนคณะกรรมการควบคุมการล่าวาฬสากลขึ้นมา ด้วยเหตุนี้ วาฬจึงมีความพิเศษเพิ่มขึ้นมาอีกอย่าง

6

เอกลักษณ์ทางสัญญา

วาฬมักถูกยกขึ้นมาเป็นสัญลักษณ์แทนการใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ อย่างน้อยในสังคมตะวันตก การอนุรักษ์วาฬก็ได้กลายเป็นมาตรฐานแสดงถึงความใส่ใจสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ ในระดับสากลของโลกสีน้ำเงินใบนี้ มีการสนับสนุนให้ลดการล่าวาฬในวงกว้างเพราะพวกมันเป็นสัญลักษณ์ของความอาทรต่อโลกใบนี้

พัฒนาการที่สำคัญ 2 ประการ

“เราไม่เพียงแต่
กำลังดูภาพซากศพ
ของวาฬที่ตายเท่านั้น
แต่นั้นยังเป็นภาพ
แสดงการคร่าชีวิตวาฬด้วย”

ผมได้เสนอเอกลักษณ์ของวาฬไปทั้งหมด 6 ประการด้วยกัน ได้แก่ เอกลักษณ์ทางชีววิทยา นิเวศวิทยา สุนทรียะ วัฒนธรรม รัฐศาสตร์และสัญญาะ

ด้วยเอกลักษณ์ต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วบวกกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในช่วงหลัง ก่อให้เกิดพัฒนาการที่สำคัญขึ้นมา 2 ประการในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา

ประการแรก มติสากลที่เริ่มจะเห็นตรงกันว่าการล่าวาฬเพื่อผลทางพานิชย์นั้นไม่ใช่เหตุผลเพียงพออีกต่อไป ดังจะเห็นได้ในการสัมมนา “อนุรักษ์วาฬ” สองครั้งก่อนที่จัดขึ้นที่มาอยู่เนือง มีกระแสเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์วาฬในระดับสากล การเคลื่อนไหวนี้ทำให้วาฬเป็นสัตว์เผ่าพันธุ์แรกที่ได้รับการปกป้องจากการถูกล่าเพื่อการบริโภค การพานิชย์และการฉกฉวยผลประโยชน์โดยอิงหลักสากล ไม่ใช่เพียงเพื่อป้องกันการสูญพันธุ์ แต่เป็นการปกป้องบนพื้นฐานทางศีลธรรมและจรรยาบรรณ วาฬได้กลายเป็นกุญแจเปิดสู่ขอบเขตจริยธรรมที่กว้างขึ้นนำไปสู่แนวคิดด้านสิทธิสัตว์เผ่าพันธุ์อื่นๆ ด้วย

แม้ว่าวันนี้จะยังไม่มีบรรทัดฐานที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างบัญญัติออกมา แต่ก็นับว่ามันได้สร้างกระแสแผ่ออกไปเป็นวงกว้างในหลายๆ ประเทศทั่วโลก ปี 1979 ออสเตรเลียซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านการล่าวาฬมายาวนาน ได้ออกมาแสดงจุดยืนด้วย “นโยบายอนุรักษ์วาฬที่ตื่นตัว” ปี 1982 คณะกรรมการควบคุมการล่าวาฬสากลได้มีมติให้งดเว้นการล่าวาฬเพื่อการพานิชย์อย่างไม่มีกำหนด ด้วยมติเสียงสามในสี่ แม้ว่านอร์เวย์และญี่ปุ่นจะไม่ตอบรับมตินี้ แต่ก็ยังคงปฏิบัติเอาไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ และในปี 1993 สภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐอเมริกาพร้อมด้วยวุฒิสภาได้มีมติเป็นเอกฉันท์ 382 เสียงคัดค้านการ “การอนุญาตให้ล่าวาฬเพื่อการพานิชย์ทุกรูปแบบ”

ผลกระทบ**ประการที่สอง**จากกระแสปลุกจิตสำนึกรักษาวาฬในระดับสากล ก็คือการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและเจตคติด้านสิทธิที่วาฬจะสามารถดำรงชีวิตภายใต้การใส่ใจและการดูแล ทำให้ผู้คนเริ่มคิดถึงสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ ด้วยแนวคิดเดียวกัน

ดร. วิกเตอร์ เซฟเฟอร์ได้เขียนระบุไว้ว่า “หากวาฬที่อาศัยอยู่ในมหาสมุทรตอนนี้จะถูกมองเป็นเพียงแค่โมเดลที่ใช้เสริมสร้างจรรยาบรรณต่อสัตว์ เท่านั้นก็เพียงพอแล้วที่เราควรจะอนุรักษ์พวกมันเอาไว้...เมื่อเราไตร่ตรองถึงการทารุณกรรมต่อวาฬ ซึ่งผลักดันให้เรานึกถึงการทารุณกรรมต่อสัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง สัตว์ทดลอง รวมถึงบรรดาสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในการแสดงด้วยแล้ว การที่เรายังคงปล่อยการกระทำเหล่านั้นดำเนินต่อไปก็ถือเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรมเช่นกัน การดักสัตว์เพื่อล่าเอาชน การล่ากวางเพื่อการกีฬา การทารุณปลุสัตว์ในโรงงาน การขังไว้ในคอกโรตารีโอ การทารุณกรรมเหล่านี้ แม้จะโดยไม่ได้เจตนาหรือไม่ได้รับการตรวจสอบก็แล้วแต่ นับว่าเป็นสิ่งที่น่าเจ็บปวดอย่างยิ่ง และเมื่อไหร่ก็ตามที่เราเห็นภาพเลือดที่ไหลนองพื้นน้ำของเกาะไอกิและแพโร เราไม่เพียงแต่กำลังดูภาพซากศพของวาฬที่ตายเท่านั้นแต่นั้นยังเป็นภาพแสดงการคร่าชีวิตวาฬด้วย”

ประวัติศาสตร์การดิ้นรน เพื่อบรรทัดฐานที่สูงขึ้น

ตลอดช่วงประวัติศาสตร์ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ การดิ้นรนต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งบรรทัดฐานศีลธรรมและจรรยาบรรณที่สูงขึ้นนั้นไม่ง่ายดายเลย แม้จะมีเรื่องราวของบรรดาศาสดาผู้ชี้ทางสว่างและผู้นำทางศาสนาต่างๆที่สร้างแรงบันดาลใจ และอาจจะมีช่วงเวลาที่มีมนุษย์สามารถบรรลุได้จริงอยู่ แต่บันทึกทางประวัติศาสตร์ก็เผยให้เราได้เห็นเส้นทางไม่ราบเรียบของวิวัฒนาการมนุษย์ที่มีมานับพันปี

ช่วงเวลาที่เราดำรงอยู่นี้มีความพิเศษที่ตรงที่เราได้เห็นโลกกลายเป็นหนึ่งเดียวกันแล้ว เป็นเหมือนหมู่บ้านเดียวที่รวมประชากรจากหลากหลายหมู่บ้านกว่า 5 พันล้านคนเอาไว้ ผู้คนทั่วโลกที่ถูกเชื่อมโยงกันไว้ด้วยเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน ทำให้เกิดบรรทัดฐาน แนวคิดและทัศนคติที่มีศักยภาพในระดับสากลแบบที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์

กฎสิทธิมนุษยชน ขององค์กรสหประชาชาติ

เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 1995 ซึ่งก็คือเมื่อ 3 เดือนก่อนนี้เอง ที่ทั่วโลกได้เฉลิมฉลองให้กับวาระครบรอบ 50 ปีของการก่อตั้งสหประชาชาติขึ้นมา มีการรวมตัวกันของผู้นำประเทศเกือบ 200 ประเทศแบบที่ไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน แสดงให้เห็นว่าแต่ละประเทศได้รวมกันเป็นหนึ่งแล้ว บรรดาผู้นำประเทศต่างๆ

ร่วมกัน ณ เมืองนิวยอร์กซิตี้ หลังจากช่างภาพลองถ่ายภาพได้ 2-3 ภาพ ก็ตะโกนบอกกับบรรดาผู้นำว่า “พร้อมนะครับ!” แล้วหยิบจานสีทองที่วาดรูปรอยยิ้มไว้ด้วยสีดำขึ้นมา ทุกคนพากันหัวเราะชอบใจ แล้วเขาก็ได้บันทึกภาพประวัติศาสตร์ครั้งนั้นเอาไว้แล้ว!

ไม่บ่อยนักหรอกที่จะได้เห็นทุกประเทศมีมติเห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์ แต่ 3 ปีหลังจากก่อตั้งสมัชชาสหประชาชาติขึ้นมาเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 1948 พวกเขา ก็ตอบรับและประกาศใช้ “กฎสิทธิมนุษยชนสากล” นับเป็นครั้งแรกที่มีการบัญญัติสิทธิพื้นฐานให้กับมนุษย์ทุกคนบนโลกนี้ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร “โดยไม่มี การแบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา การเมืองหรือแนวคิดใดๆ ไม่แบ่งแยกว่าคนๆ นั้นจะมาจากสังคมแบบไหน ชาติไหน มีทรัพย์สินหรือไม่ ชาติกำเนิดและสถานภาพไหนก็ได้นั้น”

คำประกาศนี้ถือเป็นการสร้างบรรทัดฐานทางศีลธรรมและจรรยาบรรณขึ้นมาควบคุมมนุษย์ทุกหน่วยในสังคมนี้ “ซึ่งต้องพัฒนาด้วยการอบรมสั่งสอนและให้การศึกษา” เรามาฟังบางมาตราของคำประกาศนี้กันหน่อยดีกว่า:

“มนุษย์ทุกคนเกิดมาด้วยสิทธิและฐานันดรที่เท่าเทียมและเสรี พร้อมสติสัมปชัญญะครบถ้วนและพึงต้องปฏิบัติต่อกันด้วยภราดรภาพ” (มาตรา 1)

“ทุกคนมีสิทธิในชีวิต เสรีภาพและความปลอดภัยของตนเอง” (มาตรา 3)

“ไม่มีใครควรถูกบังคับให้เป็นทาสหรือเข้ารับใช้ ห้ามมิให้มีการค้าทาสไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม” (มาตรา 4)

“ไม่มีใครควรถูกกระทำการทรมานหรือทารุณ
อย่างโหดเหี้ยม หรือได้รับการปฏิบัติและลงโทษ
อย่างไม่เหมาะสม” (มาตรา 5)

ที่นี่เรามาลองคิดย้อนกลับไปถึงช่วงเวลา
โหดเหี้ยมและขมขื่นในประวัติศาสตร์นับพันปีก่อน
หน้านั้น ที่มนุษย์ยังปฏิบัติต่อกันอย่างโหดเหี้ยม
ทารุณจนกระทั่ง คิดถึงอาชญากรรมและการทรมาน
อันน่าสยดสยองก่อขึ้นมาในนามของศาสนา บน
พื้นฐานศีลธรรมและจริยธรรมในขณะนั้น ทั้งที่มัน
โหดร้ายทารุณอย่างไม่น่าเชื่อ ยังจำกันได้ไหมครับ
ว่าเมื่อ 135 ปีมานี้เองหรืออาจจะสั้นกว่านั้นใน
ประเทศอื่น ที่การใช้แรงงานทาสเป็นประเด็นที่มี
การถกเถียงกันอย่างรุนแรงในสหรัฐอเมริกา ไม่
เพียงในแง่เศรษฐกิจ แต่ในแง่ของจริยธรรมด้วย
มนุษยชาติได้พยายามก่อร่างสร้างบรรทัดฐาน
ศีล-ธรรมอันดีมานานนับศตวรรษ อีเลนอร์ รูสเวลท์
ใช้เวลา 3 ปีในการถกเถียง โนมิน่าว ต่อรองและ
ประนีประนอมกับคณะกรรมการสหประชาชาติเพื่อ
ให้เกิดการร่างกฎบัญญัติสิทธิมนุษยชนสากลขึ้นมา
กระทั่ง 50 ปีให้หลัง กฎบัญญัตินี้จึงได้รับการ
ยอมรับและบังคับใช้อย่างเป็นทางการ แต่เราก็ก
ยังคงเห็นการฝ่าฝืนกฎได้จากพาดหัวข่าวรายวัน
และฟังระดึกไว้ก็อย่างด้วยนะครับว่า จนถึงทุก
วันนี้ สหรัฐอเมริกาเองก็ยังไม่ได้รับรองกฎนี้อย่าง

เป็นทางการ

แต่ประเด็นของเราก็คือบรรทัดฐานมันได้ถูก
ยกขึ้นมาแล้ว เป้าหมายถูกวางไว้แล้ว เรามีตัวบท
ศีลธรรมและจริยธรรมที่ชัดเจนที่ทุกคน ทุกประเทศ
ในโลกนี้ฟังต้องปฏิบัติตาม เรามีเกณฑ์บังคับใช้ไปทั่ว
โลกเพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนร่วมกัน

คณะกรรมการควบคุมการล่าวาฬสากล

ด้วยเงื่อนไขอย่างเดียวกัน ดังที่เราพูดกันไปแล้ว
หลังจากก่อตั้งสหประชาชาติขึ้นมาได้ 1 ปี ประเทศที่
ล่าวาฬ 15 ประเทศก็รวมตัวกันก่อตั้งคณะกรรมการ
ควบคุมการล่าวาฬสากลขึ้น “ความสนใจของ
ประเทศเหล่านี้ ก็คือการรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้
ให้กับชนรุ่นหลัง และจำนวนประชากรวาฬก็เป็น
ตัวแทนของทรัพยากรธรรมชาติที่หลงเหลืออยู่”

ช่วงเวลาประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา คณะกรรมการ
ต้องต่อกรกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันใน
กลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อสร้างบรรทัดฐานทั้งทาง
วิทยาศาสตร์และจริยธรรมด้านการ “การอนุรักษ์ การ
พัฒนาและการนำทรัพยากรวาฬมาให้ได้ประโยชน์
สูงสุด” โดยคำนึงถึงอนาคตด้วย

ปี 1982 มาตรการนี้เชื่อมโยงไปถึงสหประชาชาติ
ด้วย เมื่อสหประชาชาติจัดการประชุมที่ซบซ้อนและ
ยาวนานในหัวข้อเรื่อง “การประชุมว่าด้วยกฎบัญญัติ
ทางทะเล” หลังจากบรรดานักอนุรักษ์วาฬช่วยกัน

ระดมความคิดเห็นนับสิบปี ก็ได้มีการระบุ
สนธิสัญญาเอาไว้ในมาตรา 65 ว่าด้วยสัตว์เลี้ยงลูก
ด้วยนมทางทะเล โดยทุกประเทศจะต้องบรรลุข้อ
สัญญาที่ว่า “กรณีของวาฬและโลมา ให้นำมาใช้กับ
งานของหน่วยงานระดับนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์
บริหารจัดการและศึกษาเท่านั้น” และตอนนี้ IWC
ซึ่งมีประเทศสมาชิกเกือบ 40 ประเทศ ซึ่งนับเป็น
ประชากรส่วนใหญ่ของโลก ก็ได้กลายเป็นองค์กร
นานาชาติที่เหมาะสมที่จะตั้งมาตรการควบคุมการ
ใช้ทรัพยากรวาฬระดับสากลขึ้นมา

ช่วงเวลาอันมืดมน

คงต้องกล่าวว่าเรากำลังเข้าสู่ช่วงอับจนใน
หลายๆ แ่ง ขณะที่สหรัฐอเมริกาดูเหมือนจะถอย
หลังเข้าคลอง ในการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
ทางทะเลและการเอาใจใส่ดูแลสิทธิสัตว์ รวมถึงการ
เผยแพร่หลักจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับวาฬ โลมา
และโลมาขนาดเล็กไปจนถึงสัตว์ชนิดอื่นๆ ด้วย

แต่เราจะยังไม่หยุดเพียงเท่านี้ นี่แหละ เป็น
ช่วงเวลาที่เราจะต้องทุ่มเทให้มากขึ้น หากเราทำให้
IWC ละเว้นการขู่ว่าฬเพื่อการพาณิชย์และไม่ให้
โควตาการล่าวาฬต่อไปได้จนถึงศตวรรษหน้า เราก็
จะสามารถใช้ประโยชน์จากสถานภาพของวาฬที่ได้
รับการงดเว้นเป็นพิเศษนี้เพื่อการเผยแพร่จรรยา
บรรณสากลต่อไปในอนาคต

อย่างน้อยทั่วโลกก็จะได้ใช้ช่วงเวลานี้ก่อร่าง
บรรทัดฐานสำหรับจัดการกับสัตว์ป่าที่ถูกเอาัดเอา
เปรียบเหล่านี้ การนำทรัพยากรจากพวกมันมาใช้
ประโยชน์ไม่ใช่แค่ต้องคำนึงถึงการคงปริมาณที่ยั่งยืน
แต่ยังรวมถึงการไม่บริโภค ไม่นำไปทำการทดลองที่
เป็นอันตรายถึงชีวิต และการสร้างกิจกรรมสันถนา
การและการศึกษา เช่น กิจกรรมการตามศึกษาชีวิต
วาฬ ด้วย

นี่ไม่ใช่กรณีการกำหนดโทษด้วยหลักจริยธรรม
และบรรทัดฐานที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะนำไปใช้
ตัดสินสิทธิของคนในอีกประเทศซึ่งอาจจะมีบรรทัด
ฐานที่แตกต่างกัน แต่เป็นการตัดสินโดยผสมผสาน
ความเชื่อและความคิดเห็นของประเทศต่างๆ เข้า
ด้วยกันในประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากร ซึ่งถือเป็นเรื่อง
ความผิดชอบพื้นฐาน ธรรมเนียมและวัฒนธรรม
ท้องถิ่นที่ขัดต่อแนวทางของสากล ก็จะต้องค่อยๆ
เปิดทางให้กับการเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กที่ละน้อย

อาจจะต้องใช้เวลาหลายปีในการทำให้บรรทัด
ฐานนี้ได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่
หลาย แต่เพราะวาฬเป็นส่วนหนึ่งของมรดกที่เรา
จะต้องสืบทอดต่อไปให้คนรุ่นต่อไป จึงเป็นหน้าที่ของ
เราที่จะต้องคอยจับตาดูให้บรรทัดฐานนี้เกิดขึ้นให้จง
ได้และรักษมันให้คงอยู่ต่อไปในระดับนานาชาติ โดย
อาศัยความร่วมมือจากทุก

มุมมองใหม่ที่ยังยืนต่อไป

ผมเชื่อเหลือเกินว่ามุมมองใหม่ที่เกิดขึ้นในระดับสากลเกี่ยวกับสิ่งที่เราควรปฏิบัติกับวาฬ เพื่อให้พวกมันสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับมนุษย์ได้อย่างสงบสุข และเอื้อประโยชน์ให้กับทั้งสองฝ่ายจะต้องยืนยงอยู่ต่อไป และภารกิจความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความคมหมวกทั้งหลายจะช่วยนำทางเราไปสู่ยุคใหม่ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนสิ่งมีชีวิตอื่นๆ บนโลกต่อไปด้วย

“วาฬนี่แหละ

ที่จะทำให้คนหันมาใส่ใจชีวิตบนโลกกันมากขึ้น”

ทำไมผมถึงมันใจนักนะเหรอ? ก็เพราะ ก.ห.ช.- กระแสแห่งโชคชะตายุ่งงายล่ะ! (T.O.D. - the Tide of Destiny) ผมเชื่อว่าการที่เรามาร่วมตัวกันอยู่ที่นี่ก็เหมือนกับนักเล่นเซิร์ฟที่กำลังออกโต้คลื่นลูกที่ไซ่อยู่ มันเป็นการจับกระแสของประวัติศาสตร์ อาจจะไม่มีความเสี่ยงที่ราบรื่นสวยงามในอนาคตอันใกล้นี้ แต่หากเราคอยรักษาสมดุล รักษาศรัทธาเอาไว้ ผมรู้เลยว่า คนรุ่นต่อไปก็จะมีโอกาสได้มาร่วมเฉลิมฉลองกันทุกๆ ปี ...

วาฬจงเจริญ!

Copyright 1999, Cetacean Society International, Inc.

P.O. Box 953

Georgetown, CT 06829

<http://csiwhalesalive.org/csiwhy.html>

ภาพประกอบ : เว็บไซต์วาฬไทย

www.thaiwhales.org